

Fátyol Zoltán

A rejtélyes bot

Nándinak

A bot a fészker sarkába támasztva állt, tulajdonosa távollétében uralta az egy négyzetméternyi teret, ahol rajta kívül semmi más nem volt. A csenevész vadalmafa két kiugró ágára került hullámpala-darab lett a tákolmány teteje, oldalai karók és gallyak szövedékébe tűzdelt szélvédő- és bádoglemezek meg más alkalmas hulladék voltak, s hogy készítője otthonosabbá tegye az aprócska enteriőrt, foszló madzagköteget, rongydarabokat aggatott belső falaira. Csupán eső ellen védett, ajtaja sem volt, leülni nem, állni lehetett csak benne a botra támaszkodva, aminek valószínűleg ez volt az egyetlen feladata.

Aki ide tévedt, és benézett ebbe az odúba, annak tiszteletet parancsolt a magányos husáng, és illetéktelen betolakodónak érezte magát, amikor szembekerült vele. A bot jól metszhető héjába valaki ismeretlen jeleket vágott, amelyek letről felfelé, spirálvonalban írták tele alsó részét, nagyjából félmagasságban véget érve. Volt, akinek úgy rémlett, hogy a botot ő hagyta itt valaha, amikor egy szünni nem akaró esőt szemlélve dőlt rá a biztos fedezékben, de a rajta levő írásra nem emlékezett. Másokban meg az derengett fel – erre járván, megállva a kalyibánál –, hogy egykor ők hordták egybe az esővédő alkotmányt, de homályos emlékeikben sehogy sem találták a botot.

Aztán jött valaki, elolvasta az írást, majd befejezve a megkezdett mondatot végigrótt a jeleket a bot tetejéig, és továbbállt vele, eltűnve lassan az egyre gyérülő fényben.

Sgraffito

a hármasképek sorozatból

*

Azokban az időkben a foghíjbeépítések tervei még nem számítógépekben készültek. Tervezőasztal, látványtervek akvarellal festve és valóság-hű fotómontázs. A társművészetek csak ezután jöttek, beteljesítve a rájuk rótt feladatot: buzdító képzetek, sugárzó célatokkal teli ideológia; a mindennek fölött álló köz-eszme beültetése volt legfőbb céljuk, ami leginkább alfaállapotban akarta birtokba venni az emberek tudatát – mintegy össz-révületbe terelve mindenkit –, hogy feltétel nélkül kövessék. Az arany diktatúrája sem volt ezzel másként. Foszló nyomai még láthatók a romló falakon, amelyek között rivalizáló hordák kóboroltak és véres csatákat vívtak a legkisebb koncert is, de a még álló, hatalmas tűzfalon épen maradt sgraffito előtt egymást leköpní is bűn volt, nemhogy kést mártani a másik szívébe. Az aranyhalakat vízbe engedő robusztus nőalakok előtt – a színezett kópor rétegeit ipari alpinisták kapargatták egykor: gyermeteg naivitásuk, amelyből nem hiányzott pornográfián nevelkedett érzékiségük sem, elrajzolta a melleket és tomporokat, de leginkább az aranyhalak óriás, néma szeméit túlozta el – néha összegyűltek az elpusztult város túlélői, és hosszú percekig meredtek rájuk, valami imafélét mormolva közben. A halak hatalmas, aranyló szeméire bízták mindazt, ami emberi lényükből megmaradt, mert bizonyára oda tartanak – hitték –, ahol még minden sugárzó, tiszta fényben ragyog.

**

Az aranyhalak minden kívánságot teljesítettek. Kifogyhatatlanul sokan voltak, a két fehérbe burkolt nő – kimért mozdulatokkal dolgoztak a folyóparton, mert inkább valami munkafélének s nem csodát váró aktusnak tűnt végeérhetetlen serénykedésük – egyiket a másik

után emelte ki a vízből, majd kívánt valamit, de a következő pillanatban nem a folyóba engedte vissza a sikamlós aranyzín-testeket, hanem égis emelte mind, ahol eltűntek szem elől. Mintha moirákat látnánk, az élők madzagait rángató-nyesegető bábjátékosokat egy vásári előadás közepén, de kideríthetetlen ok miatt kellékeiket valaki elcserélte. A lenge drapériákon átdereng az eleven testek lüktetése; egyikük féltérdre ereszkedve nyúl a vízbe, kiemeli a halat, másikat átveszi és az éghez érinti. Lennie kell harmadiknak is – a moirák hárman vannak, ha valóban ők azok –, aki a fönti régiókban egyengeti az aranyhalak további útját, mely innentől követhetetlen. Talán elvadult angyalok jelentik e harmadik szereplőt, akik kézből kézbe csúsztatva a nyálkás pikkelyű lényeket csúf játékot űznek velük, örömet találva tehetetlen vergődésükben. Nem halljuk a titokzatos nők hangját, de biztosan kívánnak valamit – hangtalan mozgó ajkakkal ejtve a szavakat –, mert óhajaik teljesültek. Az utcák lassan megtelnek kivetett, nyomorult emberi lényekkel, a városból pedig minden nyoma eltűnik annak, amit egykor Léleknek neveztek.

* * *

A pénzdarab a hal szájában erősebben csillogott minden nyálkás pikkelyénél és hártájánál. Aranyhal volt, így természetes lett volna hinni, hogy a pénz is aranypénz, de ezüst volt, amit fehér vakolattal imitált a kőműves, némi irizáló anyagot keverve a habarcsba, talán apróra zúzott pálinkásüveget, amelynek darabkái ragyogtak a meszes felületben, egyetlen kör alakú foltta olvadva. Ügyes munka volt, kiváló mesterre vallott, a régi ház falán. A nőalak kecses mozdulattal feszítette fel a hal száját; sematikus szerkesztés, naiv stilizáció nélkül kibontott, elmélyült stúdiumokat és művészi invenciót egyszerre hordozó kompozíció volt a két utcafronti ablak között. Remekül megoldott részleteit sokan nézegették arra járva, valaki mindig álldogált a ház előtt, hosszabb-rövidebb ideig szemlélődve, mielőtt tovább sietett volna. A sgraffito jobban állta az időt, mint maga a ház. Körülötte omlott a kőpor, a sovány vakolat darabjai elengedték a téglát, pergett a mész, helyenként már a vöröslő téglák is porlottak. Az enyézet mintha megállt

volna a kép határainál. Minden bizonytalansággal csapnivaló volt a segéd, nem nézett eléggé körmére a mester, amikor bekeverte és fánglijával felcsapta a maltert, de a sgraffito alapozását és színes rétegeit maga hordhatta fel. Örök rejtély marad, hogy miért költötte át az adógaras csodáját. Csupán a státer ezüstjéhez ragaszkodott, az aranyat megidézte ugyan a hal testén, de a pénzdarabot nem merte azzá tenni.

Sulyok Gabriella: Golgota

